

DE EXTATISCHE RITMIEK VAN CHIN EN STRAVINSKY

Radio Filharmonisch Orkest

Karina Canellakis dirigent

Sunwook Kim piano

Modest Moesorgski 1839-1881 | Dmitri Sjostakovitsj 1906-1975
Ouverture 'Dageraad op de rivier Moskva' uit de Chovansjtsjina 1880

Unsuk Chin 1961
Pianoconcert 1996-1997 | 2019
I - II - III - IV

PAUZE

Igor Stravinsky 1882-1971
Le sacre du printemps 1911-1913 | 1947

Première partie: L'adoration de la terre

Introduction ■ Les Augures printaniers. Danse des adolescentes ■ Jeu du rapt ■ Rondes printanières ■ Jeux des cités rivales ■ Cortège du Sage ■ Adoration de la terre ■ Le Sage ■ Danse de la terre

Seconde partie: Le sacrifice

Introduction ■ Cercles mystérieux des adolescentes ■ Glorification de l'élue ■ Evocation des ancêtres ■ Rituel des ancêtres ■ Danse sacrale de l'élue

Tips: Unsuk Chin in de Matinee

28 OKT Rondon Unsuk Chin

Asko|Schönberg | Bas Wiegers dirigent
Pierre-Laurent Aimard piano

Van Dun Rocailles de l'après-vie... (wereldpremière)

Chin Graffiti | Gougalōn - Scenes from a street theatre
Ligeti Pianoconcert

13 JAN Orkestraal vuurwerk van Chin en Stravinsky

Radio Filharmonisch Orkest | Kent Nagano dirigent
Alexander Malofeev piano

Chin Alaraph 'Ritus des Herzschlags' (Nederlandse
première)

Rachmaninov Rapsodie op een thema van Paganini
Stravinsky De vuurvogel (compleet)

1 JUN Unsuk Chin - Alice in Wonderland

Radio Filharmonisch Orkest | Groot Omroepkoor
Markus Stenz dirigent

Live webcast

Een videoregistratie van dit concert wordt rechtstreeks uitgezonden via internet. Op een nader te bepalen moment volgt een herhaling op het digitale themakanaal NPO 2 Extra. De opname wordt ook op YouTube geplaatst.

➔ [NPOKLASSIEK.NL/LIVE](https://npo.klassiek.nl/live)

➔ [YOUTUBE.COM/NPORADIO4](https://youtube.com/nporadio4)

Podium Klassiek

Morgen in de uitzending o.a. Sergio Tiempo & Karin Lechner. ZONDAG 24 SEPT, NPO 2, 18.15-19.15 UUR

➔ [PODIUMKLASSIEK.NL](https://podiumklassiek.nl)

Podcasts bij de NTR

Het 63ste Matinee seizoen is begonnen. In de podcast **Sterren van de Zaterdag-Matinee** neemt presentator Hans Haffmans je mee naar de wereld van bijzondere dirigenten uit onze concertserie. Met dit seizoen Karina Canelakis, Edo de Waart, James McMillan, Markus Stenz en Stéphane Denève (o.v.b.).

Luister elke woensdag een nieuwe aflevering op NPO Luister, NPOKlassiek of je gebruikelijke podcastkanaal. Nu al te beluisteren: Karina Canellakis.

Uitzending NPO Klassiek

Dit concert wordt live uitgezonden via NPO Klassiek.

U kunt het ook beluisteren via ➔ [ZATERDAGMATINEE.NL](https://zaterdagmatinee.nl)

Het concert, zonder voor- en/of pauzeprogramma, kunt u na enkele dagen terugvinden op

➔ [NPOKLASSIEK.NL/CONCERTEN](https://npo.klassiek.nl/concerten)

Telefoons in de zaal

Geconcentreerd luisteren is voor de meeste Matinee-bezoekers de ideale manier om van muziek te genieten. Daarom vragen wij u zoveel mogelijk met elkaar rekening te houden, de telefoon op 'stil' te schakelen en geen foto's te maken voordat de muziek is uitgeklonken.

De ZaterdagMatinee op social media

Via Facebook, Twitter en Instagram houdt de Matinee u op de hoogte van het laatste nieuws rond de concerten. Volg ons, en praat mee!

ntrzaterdagmatinee

@zaterdagmatinee

@ntrzaterdagmatinee

63e seizoen 23 september 2023

VRIENDELIJKE TOEËIGENING

“Steal everything” was het motto van György Ligeti, de compositiesdocent van de Koreaanse componiste Unsuk Chin. Hoewel Ligeti er bij zijn leerlingen op hamerde dat ze vooral een eigen taal en stijl moesten ontwikkelen, deed hij zijn inspiratie zelf ook op bij andere componisten en culturen. Om die ‘geleende’ muziek vervolgens helemaal naar zijn eigen hand te zetten. Die eeuwige bruikleen van andermans muziek vind je bij een heleboel componisten. Zo eigende Igor Stravinsky zich de muziek toe van overleden collega's en klinken in zijn *Le sacre du printemps* volksmelodieën uit Rusland en omstreken. Modest Moesorgski liet zich er zelfs op voorstaan dat zijn muziek het echte Rusland ademde door de melodieën in Russische volksstijl die hij in de ‘Dageraad op de rivier Moskva’ verwerkte. Ten slotte toont Unsuk Chin zich in het *Pianoconcert* (haar eerste soloconcert) een goede ex-leerling van Ligeti: naast verwijzingen naar haar vroegere docent en naar diens inspiratiebron Conlon Nancarrow vind je er bijvoorbeeld ook gamelan-achtige passages in terug. Na de noodgedwongen afgeslankte coronabe-stendige versie van het *Pianoconcert* die in november 2020 in de ZaterdagMatinee klonk, hoor je vandaag een herneming op volle orkeststerkte.

Modest Moesorgski: ‘Dageraad op de rivier Moskva’

Modest Moesorgski was als componist goeddeels autodidact, en daar was hij trots op. Hij beschouwde het als zijn grootste troef dat hij niet was beïnvloed door de overwegend Europese stijl van zijn tijd en daarom vrijelijk in een ‘echt Russische’ stijl kon componeren. Net als veel van zijn componerende landgenoten was hij aanvankelijk niet professioneel met muziek bezig. Na het afronden van de militaire academie diende hij in het leger en volgde hij een geïjkt bureaucratisch carrièrepad bij het Ministerie van Communicatie, later bij het Departement Bosbeheer.

Ilja Repin, Portret van (de al zieke) Modest Moesorgski (1881)

In die jaren sloot hij zich aan bij de kring van jonge aanstormende musici die vol fascinatie Russische nationalistische thema's verkenden – ze kregen de bijnaam 'Mogoetsjaja koetsjka', wat in het Nederlands vaak wordt vertaald als 'Het Machtige Hoopje'. Deze 'groep' componisten ontwikkelde een Russische laatromantische stijl waarmee zich zich wilden afzetten tegen de meer gangbare Europese compositiestijl van bijvoorbeeld Tsjaikovski.

Al in zijn eigen tijd werd Moesorgski beschouwd als een ietwat primitieve naïeveling, wiens muzikale visie te lijden had onder zijn technische tekortkomingen. Toen het 'tegendraadse genie' overleed als gevolg van epilepsie, een beroerte en chronisch alcoholisme, wilden zijn componistenvrienden zijn onbekende en ongepubliceerde werken in de openbaarheid brengen.

Nikolaj Rimski-Korsakov voltooide een aantal partituren die zijn vriend onaf had achtergelaten. Andere werken reviseerde hij omdat hij vreesde dat luisteraars ze net zo grof zouden vinden als hijzelf. Als gevolg hiervan zijn werken van Moesorgski voornamelijk bekend in een 'gecorrigeerde' versie. *Chovansjtjina* is een saga over politieke facties en aristocratische opvolgingen in het zeventiende-eeuwse Rusland, aan de vooravond van het bewind van Peter de Grote. Moesorgski liet de opera bij zijn overlijden onvoltooid en zonder orkestratie achter; Rimski-Korsakov voltooide in 1883 de eerste uitgave van het werk, en Dmitri Sjostakovitsj verzorgde eind jaren vijftig een tweede. Het voorspel van de opera wordt vaak als zelfstandig concertwerk uitgevoerd en zet met zijn verklanking van de zonsopgang over de rivier een schilderachtige sfeer neer. 'Dageraad op de rivier Moskva' wordt vaak gezien als een lichte pastorale, niet meer dan een sfeertekening. Voor Moesorgski was het echter een manier om de geest van de traditionele Russische volksliederen op te roepen: van het ene naar het andere couplet verandert de melodie op een subtiele manier, in verschillende harmonische (en uiteindelijk: orkestrale) gedaanten. Hiermee benadrukte hij de kern van de hele opera in een paar minuten – namelijk dat het echte Rusland te vinden was in wat hijzelf de 'zwarte, vruchtbare aarde' van zijn volk noemde. Langzaam stijgende figuren in de strijkers suggereren de eerste warme zonnestrallen, terwijl de verre klokkentorens van Moskou klaarstaan om het drama in beweging te zetten.

Unsusuk Chin: Pianoconcert

De Koreaanse componiste Unsusuk Chin (1961) is een van de toonaangevende klassieke componisten van deze eeuw. Ze werd geboren in Seoul, kort na de Koreaanse oorlog (1950-1953). Haar vader was dominee in een Presbyteriaanse kerk, en ze werd al vroeg ingeschakeld om als organiste de dienst te begeleiden. Haar eerste muziekdocenten waren haar ouders, die een basale muziektheoretische kennis hadden en haar leerden pianospelen; een universitaire opleiding volgde. Nadat ze in 1985 de Gaudeamus Prijs had gewonnen, kon Chin met een stipendium bij György Ligeti in Europa studeren. Ligeti heeft haar als componist sterk beïnvloed, meent ze nu. Maar hij was wel té kritisch. Hij eiste originaliteit van zowel zijn studenten als van zichzelf en vond dat Chin haar eerdere composities moest weggooien. Als gevolg van die psychische druk kon ze drie jaar lang niet componeren en worstelde om haar eigen stem te vinden.

Maar dat eigen geluid vond ze: Chins muziek verkent klankwerelden waarin zij naar eigen zeggen probeert "de verschillen en de grenzen tussen het 'natuurlijke' en het 'kunstmatige' te vervagen". Haar bijzondere interesse in de kleur en plasticiteit van geluid vind je bij uitstek terug in haar soloconcerten. Daar is de virtuositeit van de solist vooral een middel om complexe en kleurrijke klankmassa's op te bouwen. Solist en orkest staan niet zozeer tegenover elkaar, maar smelten samen tot één organisme dat de componist een 'hyperinstrument' noemt – een geïntegreerde klankmassa met voortdurend verschuivende klankkleuren en motorische ritmes.

Sinds 1996 componeerde Chin zes soloconcerten voor verschillende westerse en niet-westerse instrumenten. Al in haar eerste soloconcert, het *Pianoconcert*, ondersteunt het orkest het solo-instrument, zodat je eigenlijk luistert naar een uitvergroete, meerkoppige en veelkleurige solist. Het *Pianoconcert* is in technisch en muzikaal opzicht een uitdagend stuk met veel verwijzingen naar andere muziek – van Ligeti's pianomuziek en gamelan tot de pianolamuziek van Conlon Nancarrow en Chins andere orkestwerken.

Zelf schrijft ze over haar *Pianoconcert*: "Na mijn eerste drie etudes voor piano is dit mijn tweede grote werk voor piano – een instrument dat me al fascineert sinds mijn vierde levens-

Unsusuk Chin

jaar. In deze compositie hoor je invloeden van elk tijdperk in de pianoliteratuur, van Scarlatti tot nu. Ik wilde met name de vitaliteit, de motorische en virtuoze aspecten van de piano benadrukken – kortom het speelse aspect. De solopartij is niet gecomponeerd in de romantische traditie, waarin het orkest slechts dient om de briljante solist te begeleiden. Hier heeft elke orkestpartij een belangrijke functie.

De vier delen zijn zeer verschillend van karakter. Geen ervan heeft een vooraf bepaalde structuur – dat zou je een gemeenschappelijk kenmerk kunnen noemen. Elk deel ontwikkelt zich spontaan vanuit een gemeenschappelijke cel, waarbij eenvoudige regels zeer complexe en onvoorspelbare resultaten opleveren.

“Ik wilde met name de vitaliteit, de motorische en virtuoze aspecten van de piano benadrukken – kortom het speelse aspect.”

Eerste deel: een prelude. Aan het begin hoor je vier motieven, gebaseerd op een drieklank, die als een geometrische puzzel in elkaar worden gezet. Deze passages worden onderbroken door verre klanken, die geleidelijk in volume en betekenis toenemen. Die verschillende klanklagen maken ook gebruik van variërende ritmische patronen. Aan het einde van het deel wordt een eerder ritmisch motief van de slagwerksectie overgenomen door de piano en getransformeerd tot een virtuoos vertoon door de solist, waarbij alle klankkleuren van het instrument worden verkend. Het slot bestaat uit een metamorfose van het begin van het deel.

Het tweede deel is een klankschildering met een virtuoos intermezzo, dat het deel in twee segmenten verdeelt. In het eerste gedeelte worden talrijke klanklagen geïntroduceerd – soms contrasterend, soms complementair. Het intermezzo vormt een opvallend contrast met de statische klanken aan het begin en het einde van het deel.

In het derde deel worden dertig sterk uiteenlopende motieven op een mozaïekachtige manier geïntroduceerd. Twee voortdurend terugkerende tutti-akkoorden dienen als pilaren die het hele deel bijeenhouden.

In het afsluitende vierde deel vormt een ongeveer twee minuten lange aangehouden F de grondtoon voor een geleidelijke opbouw. De piano kent improvisatorisch klinkende passages, met begeleidende ostinati. Geleidelijk ontwikkelt zich een ritmisch patroon in de strijkers – dat beweegt zich uiteindelijk weg van de centrale toonhoogte van F en verandert in korte, in elkaar grijpende motieven. Het deel eindigt met een quasi-geïmproviseerde cadens voor piano, koperblazers en slagwerk, gevolgd door een typisch klassieke coda.”

Igor Stravinsky: Le sacre du printemps

Parijs, donderdag 29 mei 1913 in het splinternieuwe Théâtre des Champs-Élysées, een maand na de opening. De dansers van de Ballets Russes waren die avond begonnen met een hereneming van de choreografie op Chopins *Les Sylphides*. Tot dan toe niks aan de hand.

Dat de avond van de première geen gewone balletavond zou worden, was al duidelijk bij de vele repetities: orkestleden vroegen zich af of Stravinsky wel de goede noten had opgeschreven en barstten regelmatig in lachen uit bij zijn ‘barbaarse’ klanken. En dan de dansers: die konden nauwelijks wijs uit de vele maatwisselingen en de vreemde ritmische accenten. In het persbericht dat voorafging aan de tumultueuze première had Sergei Diaghilev (oprichter van de Ballets Russes) de *Sacre* al aangekondigd als “een nieuwe sensatie die ongetwijfeld tot verhitte discussies zal leiden”. Dus toen na de pauze het licht weer uitging en de fagot (normaal gesproken toch een deftig basinstrument) zijn klaaglijk hoge melodie inzette, was de spanning in de zaal al te snijden.

En toen het gordijn eenmaal openging en de bezoekers een groep dansers in boerenkleding zagen – de tenen naar binnen gekeerd, de knieën gebogen, het hoofd in de handen, schuddend met hun lichaam en stampend met hun voeten – zullen velen in de zaal zich hebben afgevraagd: is dit nog ballet? En dan die muziek! “Om een primitief, prehistorisch effect te krijgen, lijkt het alsof de

Igor Stravinsky in de jaren twintig

componist zijn best heeft gedaan zijn muziek zo veel mogelijk als lawaai te laten klinken”, schreef een criticus naar aanleiding van de eerste uitvoering.

In de zaal bleef het allesbehalve rustig. Het publiek (verdeeld in fervente voor- en tegenstanders) joelde, men schold elkaar uit en ging zelfs op de vuist. Toen Stravinsky de chaos in de zaal verliet om een blik achter de coulissen te werpen, zag hij daar in de orkestbak een vertwijfelde dirigent Pierre Monteux.

Choreograaf Vaslav Nijinsky stond op een stoel en schreeuwde de dansers hysterisch aanwijzingen toe.

De tweede uitvoering, op 4 juni dat jaar, verliep gelukkig minder tumultueus: volgens Maurice Ravel was de muziek zelfs te horen. In zijn boek *The Rest is Noise*, een lezenswaardige studie over de muziekgeschiedenis van de twintigste eeuw, wijst Alex Ross op het feit dat de reuring rond Stravinsky leek op het Weense ‘Skandalkonzert’ van Arnold Schönberg een paar maanden eerder. En dat concertopstootjes in Parijs gemiddeld twee keer per jaar voorkwamen. Niks bijzonders dus. Stravinsky’s partituur is de geschiedenis ingegaan als een baanbrekend modernistisch werk, waarin de componist onbevreesd een nieuw pad insloeg. Een groot deel van het melodische materiaal in *Le sacre du printemps* is terug te leiden tot bestaande volksmelodieën – de beroemde hoge fagotsolo waarmee het stuk opent, is bijvoorbeeld oorspronkelijk een Litouwse volksmelodie.

Dat het musicologen zo veel spoorwerk heeft gekost die verwijzingen aan te tonen, geeft wel aan hoezeer Stravinsky zich deze melodieën eigen heeft gemaakt. Hij vertaalde de oeroude, volkse geest van de melodieën naar een gewaagde muzikale context, die wordt gekenmerkt door polytonale harmonieën, onorthodoxe metrische afwisselingen en ritmische verschuivingen. Die continue spanning tussen eenvoud en complexiteit is een van de belangrijkste karakteristieken van het stuk.

De Russische kunstenaar en archeoloog Nikolaj Roerich, een kenner van de Slavische geschiedenis en folklore, bedacht samen met Stravinsky het scenario voor de *Sacre* en ontwierp uiteindelijk ook de decors en kostuums. Onder de titel ‘Beelden van heidens Rusland’ beeldde het ballet rituele volkse dansen uit, die culminerden in het “offer van de uitverkorene om de god van de lente gunstig te stemmen.”

Als je jezelf verplaatst naar de première in 1913, zou je het ongehoorde karakter van de *Sacre* bijna gewelddadig kunnen noemen. Zelfs in de relatief ontspannen openingen van de twee delen broeit de onrust al. Waar een andere componist die prelude zou hebben gebruikt om een arcadische lentscène neer te zetten, zei Stravinsky dat de opening “het ontwaken van de natuur” moest voorstellen, “het krassen, knagen en woelen van vogels en beesten.”

De *Sacre*, een heidens offerritueel vol scheve volksmelodieën waarin een meisje zich dood danst, zette de dertigjarige Stravinsky in één klap op de kaart. Zijn ‘style barbare’ (met de eenvoudige, korte, signaalachtige motieven, de obsessieve ritmiek, het ongewone gebruik van orkestkleuren en samenklanken en de nadruk op een bijna machinale motoriek) oogstte na de première al snel wereldwijd bewondering. En laten we wel wezen: na ruim honderd jaar klinkt het stuk nog steeds alsof het gisteren werd gemaakt.

Anthony Fiumara

Verslag van de première in The New York Times: schakelen met de verlichting in een poging het publiek tot rust te manen.

Dansers uit de originele productie, Parijs, 1913 (foto: Charles Gerschel) Igor Stravinsky in de jaren twintig

Karina Canellakis

Karina Canellakis is de chef-dirigent van het Radio Filharmonisch Orkest en eerste gastdirigent van het London Philharmonic Orchestra. Met het Londense orkest en pianist Daniël Trifonov maakte zij eerder dit jaar een tournee langs de grote Duitse concertzalen. In seizoen 2023-2024 treedt zij met vier verschillende orkesten op als artist-in-residence in de Wiener Musikverein. Dit seizoen debuteert zij bij de New York Philharmonic. Voor de zomer van 2024 staat *Der Rosenkavalier* van Strauss op het programma bij Santa Fe Opera.

Na het winnen van de Sir Georg Solti Conducting Award in 2016 was Canellakis te gast bij orkesten als het Boston Symphony, het Cleveland Orchestra, Chicago Symphony, het Philadelphia Orchestra, het Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, het Gewandhausorchester Leipzig, het NDR Elbphilharmonie Orchester, het Orchestre de Paris, het London Symphony Orchestra,

LA Phil, San Francisco Symphony en de Wiener Symphoniker en Münchner Philharmoniker; tot voor kort was zij eerste gastdirigent van het Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin. In 2019 dirigeerde zij als eerste vrouw de First Night of the BBC Proms, en keerde er in 2022 terug; in 2018 was zij ook de eerste vrouw die het Nobelprijzconcert dirigeerde. Canellakis trad op als soloviolist, gast-aanvoerder en kamermusicus, bracht haar zomers door bij het Marlboro Music Festival en speelde twee jaar in de Berliner Philharmoniker (zij was lid van hun Orchester-Akademie), toen Sir Simon Rattle haar wist te overtuigen voor het dirigentenvak te kiezen.

Na *Kat'a Kabanová* en *Het sluwe vosje* vervolgt de in New York City geboren Karina Canellakis haar Janáček-cyclus in de Matinee op 23 maart 2024 met *De zaak-Makropulos*. Op 25 november aanstaande dirigeert zij Wagners *Siegfried*, op 11 mei Sjostakovitsj en een nieuw werk van Jan-Peter de Graaff.

Sunwook Kim

Sunwook Kim (Seoul, 1988) won in 2006 de Leeds International Piano Competition; hij was toen 18. Sindsdien heeft hij als solist verder naam gemaakt bij orkesten als het London Symphony Orchestra, het Koninklijk Concertgebouworkest, de Staatskapelle Dresden, Chicago Symphony, Los Angeles Philharmonic, het Minnesota Orchestra, de Berliner Philharmoniker, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, NDR Elbphilharmonie Orchester, Philharmonia Orchestra en London Philharmonic. Hij werkte samen met dirigenten als Karina Canellakis, Nathalie Stutzmann, Tugan Sokhiev, Daniel Harding, Edward Gardner, John Eliot Gardiner, Myung-Whun Chung, Osmo Vänskä, Vladimir Ashkenazy, Kirill Karabits, Marek Janowski, Sakari Oramo, Andrew Manze, Vassily Sinaisky, Paavo Järvi, Yuri Bashmet, Mark Elder en Michael Tilson Thomas. Hij treedt met regelmaat op in de Wigmore Hall en Queen Elizabeth Hall, de Philharmonie de

Paris en het Théâtre des Champs-Élysées, en bij festival als in Aix-en-Provence en La Roque d'Anthéron. Hij speelt kamermuziek, begeleidt vocalisten én dirigeert (o.a. bij Bournemouth Symphony en bij het Seoul Philharmonic; hij haalde zijn MA directie aan de Royal Academy of Music). Zijn cd-opname van Unsuk Chins *Pianoconcert* (2014) werd zeer hoog beoordeeld in de pers.

Radio Filharmonisch Orkest

Het Radio Filharmonisch Orkest, opgericht in 1945, is een onmisbare schakel in het Nederlandse muziekleven. Behalve het grote symfonische repertoire speelt het orkest, meer dan welk ander Nederlands symfonieorkest, muziek van dit moment. Het betreft vaak premières van werk dat in opdracht van de omroepseries NTR ZaterdagMatinee en AVROTROS Vrijdagconcert wordt geschreven. Vernieuwende concertformats als Pieces of Tomorrow en In the Living Room bereiken een opvallend jong publiek. Vrijwel alle

12 concerten worden rechtstreeks uitgezonden op NPO Radio 4. Dat betekent vanzelf dat het Radio Filharmonisch Orkest optreedt voor een live-publiek dat vele tientallen malen groter is dan een concertzaal ooit zou kunnen herbergen. Het orkest wordt sinds 1 september 2019 geleid door de Amerikaanse chef-dirigent Karina Canellakis. Zij heeft illustere voorgangers als Bernard Haitink, Jean Fournet, Hans Vonk, Edo de Waart (eredirigent), Jaap van Zweden (honorary chief conductor) en Markus Stenz. Het Radio Filharmonisch Orkest werkte samen met gastdirigenten als Pablo Heras-Casado, Vladimir Jurowski, Vasily Petrenko,

Christoph Eschenbach, John Adams, Peter Eötvös, Charles Dutoit, Gennady Rozhdestvensky, Michael Tilson Thomas, Mariss Jansons, Valery Gergiev, Antal Doráti, Kirill Kondrashin en Leopold Stokowski. Met ingang van dit seizoen is Stéphane Denève de vaste gastdirigent; zijn voorganger was James Gaffigan. In 2014 kreeg het Radio Filharmonisch Orkest een Edison Klassiek Oeuvreprijs toegekend voor zijn verdiensten voor het Nederlandse muziekleven, in 2017 de Concertgebouw Prijs (samen met het Groot Omroepkoor).

➔ RADIOFILHARMONISCHORKEST.NL

RADIO FILHARMONISCH ORKEST

CHEF-DIRIGENT
Karina Canellakis
HONORARY CHIEF CONDUCTOR
Jaap van Zweden
EREDIRIGENT
Edo de Waart
VASTE GASTDIRIGENT
Stéphane Denève
ASSISTENTDIRIGENT
Christiane Silber

EERSTE VIOOL
Joris van Rijn
Dimitar Tchernookov
Alexander Baev
Fred Gaasterland
Roswitha Devrient
Maria del Mar Escarabajal
Baadenhuijsen
Mariska Godwaldt
Josje ter Haar
Julija Hartig
Masha Iakovleva
Kerstin Kendler
Pamela Kubik
Leonie Mensink
Pedja Milosavljevic
Gerrie Rodenhuis
Ruud Wagemakers
Stella Zake

TWEEDE VIOOL
João Filipe Farinha Fernandes
Andrea van Harmelen
Sarah Loerkens
Esther de Bruijn
Michiel Eekhof
Yvonne Hamelink
Annemarie van Helderer
Esther Kövy
Dana Mihailescu
Renate van Riel
Alexander van den Tol
Nika Toskan
Eveline Trap
Nina de Waal
Maija Reinikainen

ALTVIOOL
Francien Schatborn
Frank Brakkee
Huub Beckers
Arjan Wildschut
Igor Bobylev
Sabine Duch
Marije Helder
Annemijn den Herder
Annemarie Konijnenburg
Robert Meulendijk
Francesca Wiersma
João Patricio Alvares Faria de

Abreu
Ruben Sanderse
CELLO
Michael Stirling
Anton Istomin
Eveline Kraayenhof
Winyfred Beldman
Mirjam Bosma
Crit Coenegracht
Anneke Janssen
Ansfried Plat
Rebecca Smit
Arjen Uittenbogaard

CONTRABAS
Wilmar de Visser
Servaas Jessen
Annika Pigorsch
Jim Schultz
Sjeng Schupp
Ella Stenstedt
Stephan Wienjus
Eduard Zlatkin

FLUIT
Ingrid Geerlings
Maïke Grobberhaar
Ines Pires Pinto
Thomas Sargeaunt
Luna Vigni
HOBO
Aisling Casey
Hans Wolters
Marjolein Koning
Yvonne Wolters
Gerard van Andel

KLARINET
Frank van den Brink
Arjan Woudenberg
Esther Misbeek
Diede Brantjes
Sergio Hamerslag
FAGOT
Hajime Konoe
Jos Lammerse
Birgit Strahl
Marlene Schwärzler
Jaap de Vries

HOORN
Petra Botma-Zijlstra
Annelies van Nuffelen
Frédéric Franssen
Rebecca Grannetia
Hugo Alves de Freitas
Martijn Appelo
Sander van Dijk
Laurens Otto

TROMPET
Hessel Buma
Hans van Loenen
Raymond Rook
Johan Verheij
Niek Jacobs
TROMBONE
Herman Nass
Tim Ouwejan
Niels Jacobs
Pelle van Esch

TUBA
Bernard Beniers
Ries Schellekens
PAUKEN
Paul Jussen
Mark Haeldermands

SLAGWERK
Hans Zonderop
Vincent Cox
Esther Doornink
Jennifer Heins
HARP
Ellen Versney
Kerstin Scholten
PIANO/CELESTA
Stephan Kiefer
MANDOLINE
Ferdinand Binnendijk

zaterdag 30 september, 13.00-ca 16.30 uur
Concertgebouw Amsterdam

RAMEAUS LAATSTE EN BESTE OPERA: LES BORÉADES

Purcell Choir
Orfeo Orchestra

György Vashegyi dirigent

Alphise Sabine Devieille sopraan
Abaris Reinoud Van Mechelen tenor
Calisis Benedikt Kristjánsson tenor
Borilée Philippe Estèphe bariton
Borée Thomas Dolié bariton
Adamas / Apollon Tassis Christoyannis bariton
Sémire / Une Nymphe / L'Amour / Polymnie Gwendoline Blondeel sopraan

Rameau Les Boréades

Met een uitvoering van *Les Boréades* van Jean-Philippe Rameau toont György Vashegyi wederom zijn liefde voor de Franse barokopera. Met deze titel continueert de ZaterdagMatinee de herontdekking en uitvoering van belangrijk Frans barokrepertoire. De bijzondere zangerscast wordt aangevoerd door stersopraan Sabine Devieille.

Sabine Devieille in Rameaus meesterwerk

Om onduidelijke redenen werd Rameaus zwanenzang *Les Boréades* uit 1763 niet uitgevoerd in zijn tijd. Volgens één theorie zouden de vrijheidszin en vrijmetselaarssympathieën van de componist en zijn vermoedelijke librettist De Cahusac te groot zijn geweest. Pas in 1982 vond de eerste volledige encensering van dit meesterwerk plaats. Met deze titel continueert de ZaterdagMatinee de herontdekking en uitvoering van belangrijk Frans barokrepertoire. De bijzondere zangerscast wordt aangevoerd door stersopraan Sabine Devieille.

De mooiste melodieën uit de achttiende eeuw

In *Les Boréades* lukt het Rameau – meer dan in zijn eerdere tragédies-lyriques en opéra-ballets – orkestrale muziek, dans en zang in één natuurlijke dramaturgische vorm samen te smeden. Wervelende zestiendenloopjes kenschetsen de stormscènes, terwijl kleurrijke klarinetten en fagotten de vele dansen verrijken. Rijpe virtuositeit combineert Rameau soms met gewaagd ongepolijste dansmuziek vol aanstekelijke syncopen. En als hekkensluiter: aan het begin van de vierde akte schrijft de componist met zijn elegische 'Entrée van Polyhymnia', de muze van de dans en gewijde gezangen, een van de mooiste melodieën uit de barokmuziek.

➔ [CONCERTGEBOUW.NL/MATINEE](https://concertgebouw.nl/matinee)

zaterdag 7 oktober, 14.15-ca 16.15 uur
Concertgebouw Amsterdam

MENDELSSOHN'S VIOOLCONCERT MET JOHAN DALENE

Radio Filharmonisch Orkest
Tomáš Hanus dirigent

Johan Dalene viool

Ullmann Tweede symfonie (instr. Bernhard Wulff)
Mendelssohn Vioolconcert
Strauss Also sprach Zarathustra

Over dit programma van Tomáš Hanus en het jonge Zweedse vioolwonder Johan Dalene hangt de slagschaduw van het Derde Rijk: muziek uit Theresienstadt van Ullmann en het in de oorlog verboden *Vioolconcert* van Mendelssohn.

Een symfonie uit het kamp

De joodse componist Viktor Ullmann beklagde zich tijdens zijn gevangenschap in het concentratiekamp Theresienstadt niet over de mensonterende leefomstandigheden, maar over het ontbreken van muziekpapier – hij gebruikte de achterzijde van weggegooide deportatielijsten om zijn muzikale invallen vast te houden. Zijn symfonieën noteerde hij in de vorm van pianosonates, met hier en daar een aantekening over de instrumentatie; ze praktisch uitwerken was voor hemzelf uiteraard volkomen zinloos. Op voorbeeldige wijze heeft de Duitse componist Bernhard Wulff Ullmanns schetsen ontcijferd en uitgewerkt tot volledig overtuigende partituren.

Mendelssohn en Strauss

Dankzij het immense succes van zijn opera *Der Rosenkavalier* en het symfonische gedicht *Also sprach Zarathustra* werd Richard Strauss beschouwd als de grootste levende Duitse toondichter. Hij leek onaantastbaar – en gedroeg zich ook zo – maar stond intussen doodsaangsten uit om zijn joodse kleinkinderen. Het *Vioolconcert* van Felix Mendelssohn werd in Amsterdam na vijf jaar van gedwongen zwijgen pas weer gespeeld door het Concertgebouw-orkest, op 1 september 1945. Solist was toen de joodse concertmeester Jo Hekster.

➔ [CONCERTGEBOUW.NL/MATINEE](https://concertgebouw.nl/matinee)

Help mee
en waarborg het
unieke karakter
en de hoge **kwaliteit**
van onze **NTR**
Zaterdag-
Matinee

Uw steun is harder nodig dan ooit!

Word Vriend of Genoot. Of overweeg de Stichting
Vrienden van de Matinee op te nemen in uw
testament. Kijk op www.vriendenvandematinee.nl

Vrienden
van de Matinee